

האורג פרק שלשה עשר שבת

קז.

עין משפט
נר מצוה

ל א מ"י פ"י מהלכות שבת
ה הלכה ב' סמך לאוין ס' :
ל ב מ"י ש' טו"ש א"ח
ס' שט"ז סעי' :
ל ג מ"י פ"א מהל' שבת
ה הל' ב' סמך
ל ד מ"י פ"י ש' ה"ל ז'
סמך ש' טו"ש א"ח
ס' שבת סעיף כח :
ל ה מ"י ש' ה"ל כה וסמך
ש' טו"ש א"ח ס' שט"ז
סעיף ז' :
ל ו מ"י ש' הלכה ב' פ"א
ס' הלכה ט' סמך ש'
וטו"ש ש' סעיף ח :
ל ז מ"י ש' פ"י ה"ל כד
טו"ש ש' סעיף י' :
ל ח מ"י פ"י מהלכות אבות
הטו"מ ה"ל ח סמך עשין
רננ' :

מוסף תוספות

א. משום דחייב תלמוד
ששוחט חזיר. מוס' לעיל
ד'ס מ' ס' כ'. ונטול
הדם היינו נטילת נשמה
כתובים כ' דין הוא
ותנשם. ש. א' ה' הוא
שיטטאזא חכאלי. מינא'
ז. ולא תאכל. מינא'
ה. וארוה נמי תני תשמת
כדקאמי' ההם 'ר' תנא
הוא והנני תשמת',
ושמא אלא לרב דרבנן נמי
תני תשמת. לרב מאן
דאיתא אלא 'אלה תטמא'
וזה אפי' תשמת רב וזה
דאמרו ר' אבהו אלא דרבנן
אלי' לענין טומאה
ומשום דכתיב 'אלה
תטמא' אדול תטמיה
הדתי. מינא' א. הלכך
רבנן טעמא דרביתא.
מוס' ב'ר' א. וזמעינן
בנהור דאיתא ליה גיטא.
מוס' א'.

רב נסים גאון

פיר ארבעק עשר
שמונה עשרים
והתבנים ואומרים לעצבן
שומאון קין עור מלח שמו
התבנים. שמוכתת אל כהנות
עמים, השמאים לרבות
תל אל אלה אלו עורות
השמאים עור האנקה הכה
הלטה והתומט. 'ר יהודה
הלטה כחולדה.
יומכן בן גור אומר 'ר
שצעים י' עור עורות.
ומשכחת ל' עור במסכת
האין פברת העור והרובט
עוד עכב אל שערותיו
כבשער עור העור
החזוי ש' ישוב. 'ר יוסי
אומר ק' עור חזוי עור
עור חטת גמל חזוי עור
הראש של עגל חזוי עור
הפרסות עור חזוי עור
הבשות עור השליל עור
שמוכתת האליה עור האנקה
הלטה והתומט.
'ר יהודה אומר הל' שמו
כחולדה. חטמאין עורן
כבשער, קין רון עור שהוא
עור כבשער עור עומא.

רבינו חננאל (המשך)

ההחובל, העושה חבורה. וכיון דמפרש כי חבורה זו אינה חזרת, שמעין מינה כי עור הוא שאם נעשית בו חבורה ועשה מקומו צלקת וכיוצא בה, ומדקאמר כשמונה שרצים החובל בהן מכלל שיש להן עור. וימוקים לה שמואל כ' ויחנן בן נורי דאמר ח'

והלטאה והחומט, ורב תני
מיעבד טהור, והני שרצים
פילו תימא רבנן לאו משום
מדריבניהו קרא אלה טמאים
שיש להן עורות. ואקשינן
רי, וחכ"א אין עור אלא

וּמִמָּאִי דפֿטור ומותר דתנן מחט ש' יד ל' יִשׁוּר בה את הקיץ. למאי? דמסיק בריש פ' הסמקין (סנהדרין דף פה.) דלמאי כ"ש? עושה פתח שמה? יהא חסור ואומר ר"י דלפילו למאי? דס"ד התם פשיט שפיר דמסתבר דכוּלי עולמא אמאי אפילו כ"י יהודה וכיון דרבי יהודה דאסר בעלמא דבר שאין מתכוין אפילו אינו פסיק רישיה שרי הכא משום דעלמא גרופא לר"ש נמי דמפסיק מוּסא דהוי מלאכה שמה זריכה לגופה שרי לכתחילה מהאי טעמא:

הדרן עלך האורג

שמנה שרצים החובל בהן חייב.
לשון שפי' הקונטרס^ר משום
גטילת נשמה^ב עיקר דכפי' צפרק כלל
גדול (לעיל דף עט.) : **הצדן** **צבורך**
חייב. וז"ל מ"ש דלצטריך הכא
למיתני טפי האדן לצורך חייב בכל
חיוצי דשבת נמי לא מחייב ר"ש אלא
לצורך ואומר ר"י דלהי' תנא להי' הכא
לאלתאשמעין דבשאר שקלים ורעמסין
שאין להן עור צריך שיחביון לשום
צורך דסתמיה לאו לצורך קיימי אבל
בשמונה שרצים דרישא דיש להם עור
סתמיהו ניצודין לצורך עורן להכי
תמי צדן צהדי חובל דמחייב נמי משום
עור: **שלש** **צבורך פטור**. פירש
ר"ש^א דאין צמינו ניצוד ואינו נראה
דאש"ל מאן דפטור צמינו ניצוד פטור
לאפילו לצורך אלא יש לפטר דלפילו
במינו ניצוד פטור משום דהויא

מלאכה שאינה צריכה לגופה ור"ת
מחזקו מן הפירושים: **אמר** שמואל
(ר') יוחנן בן נורי היא דאמר שמונה
שרצים יש להם עור. מימה לר"י דכ"א
שלא פליגי רבנן עליו דרבי יוחנן אלא
לנענין טומאה אלא בשבת דילמא מרוב
ליה דהא עור של עגל הך הוי כבשר
לנענין טומאה והחובל בו בשבת חייב וכן
עור של עוף מסתמא הוי כבשר שרץ
הוא ותנן חיה ועוף שברשותו החובל
בזקן חייב וי"ל דעור של עגל הך ושל
עורף אע"א דחשיב עור הוי כבשר
לנענין טומאה משום דרתיבין ורחוין
לאזכריליה^א אבל עור ח' שריס סבר
שמואל דטעמא דרבנן דחשיבי ליה
כבשר משום דלזלי בתר גישתא
דכדמפרש בהעור והרעוב (חולין דף
קכז:). ולא מזהו ריכות דלא רכיך
כבד^א וכוין דלית להו ממשות עור
החובל בהן פטור כמו בשאר שקלים
ורמשים: ע"כ לא פליגי רבנן אלא

אמר

העור והרוטב אלו שעורותיהן כבשרן ומנו האנקה והו
מאי דאית ליה עור לא מיטמא עורו טומאת נבלות
או ח', ואוקמה שמואל להא מנתינן כותיה. ורב אמר
ככה (וללשון ולחמט) עורות טמאו ורבנן למשכייהו,
כבשרם, אבל לענין חובל בשבת מדור רבנן ה' שרץ
מח' שרצים והחובל חבל חייב דברי ר' יוחנן בן

גב' תחם כנפיו. תחת כנפי כסותו ואין יכול ללאת שנעל כנפיו ממאליו: **ויש ומשמרו.** כן ואינו צריך לפתוח לו חלון דליתו אלא שומר: **ולנועל אם ביתו.** דכל אדם עושין כן: **המפני.** מנקע מורסא קויתורא: **אם לעשות לה פה.** בתוספתא: **מני הכי אם לקולפה ונעשות לה פה** דרך שרופאים של **עכשיו** עושין דמתקן לה פתח: **חייב.** משום בונה פתחו או משום מתקן כלי מנה לי לתקן מכה מה לי לתקן כלי: **וואם להוציא לה.** של עכשיו ואינו חושש אם תחזור ותסתום מיד: **פפור.** ומותר דאין כאן מיקון ורענן גמלי לא גזור בה שבות משום נערא: **מחט של יד.** היטלת בשבת: **ניטול בה אם הקיץ.** ויניטול דומיא דלחא דמתנער ליה ואינו חושש אם יסתם מיד וקאמר ניטלת לכתחילה. מחט של יד היא מחט שתופרין בה בגדים ומשום דקמני בהדיא ושל שק לפתוח בה את הדלת קרי לה להאי מחט של יד: **קערה.** של חרס: **רופין.** של כתחילה וכל שיכבה את הדבר ואשחמטין דכלי ניטל להלל את הבר שאינו ניטל בשבת: **על עקרב שלא פסוק.** ואע"ג דממילא מתנזר:

הדרן עלך האורג

שמונה עשרים. החולד והעכבר
וְגו' (ויקרא יא): הַכֹּדֶן.
חייב שבמינו נילוד: והחולד בן
חייב. דיש להן עור דמפרש בנמר
והוא ליה חבורה שאינה חזרת והוא
ליה תולדה דשוחט לז"ה. ל"ה כיון
דיש להן עור נצבע העור בדם הנזר
בזו (ו) דחייב משום חובע: ושאר שקלים
ורמשים. כגון מלועת ומחשים
ועקרבים: החולד בן פטור. דלין
להם עור: שלא לצורך פטור. דלין
במינו נילוד והוא מלאכה שאינה
צריכה לגופה ור' שמעון היא דמוקי
לה בגמ' : היה ועוף שברשותו. פטור
אם לך שהרי נילודין ועומדין: והחולד
בן חייב. דיש להן עור: גמ' : שמונה
עשרים ש להן עורות. ופליגי ארבעה
דאמרי בזהר והרומבם האנקה הכח
והלטאה והחומט עורותיהן מטמאין
בכעדשה כששרן אלמא הני ארבעה
לית להו עור: אלה הטמאים.
בזמר והאנקה והכח כמי ודרכין ה'
ימירה הטמאים לנצות שעורותיהן
ככששרן וכמיז אלה למעוטי הק'
דקרא קמא החולד והעכבר והאכז:
אפילו רבנן מודו. דיש להן עור:
למה

רַבֵּנּוּ מִדּוּד וּלְעִינֵי שֶׁבֶת לֹא פָל
בְּתוֹרָה הַחוּבֵל בְּהֵן חַיִּיב דְּבִרְיָ
לְעִינֵי שׁוּמָא דְּבִתִּיב אֵלֶּה הַמַּמָּאִי
וְאִיכָּא לְמִימַר דְּרַב דְּהִכָּא לְטַעְמִיה דְּמַנְיָ
לְמִימַר הֵסֶם רַב תִּנָּה הוּא וּפְלִיג וְהָא ע
אֲבָל לִית לְהוּ (7) לְמִימְהוּ דְּפִסְקָא דְּעִינֵי
וְהַחוּמֹתָא (8) וְרַב מִרְכָּה לֵב הִנֵּה לְדַמִּי
רַבְּנִי נָמִי אֲזִלוּ צִמְרֵי גִשְׁמָא וּפְסִילוּ

ישב ולשמור עד שתחשך. אמר שמואל כל פטורי שבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור
 עיל ג] אע"ג דעביד בהו מעשה, [ו]איכא אחריני טובא פטור (א') [ומותר] דלא עביד בהו מעשה.

שרצים ורמסים צדן לצורך [חייב] ושלא לצורך פטור, והוה מפרש בגמרא טעמא דמילתא. ופי' שרצים האמורים בתורה הצדן והחובל בהן חייב. ודאי זו המפורשות במשנתנו הצדן לצורך חייב

מסורת הש"ס

(א) לעיל ג, (ב) לקמן ע"ב
מכחכות ו: עדיות פ"ב מ"ה,
(ג) לקמן קכב: סנהדרין פד:
(ד) [עדיות פ"ב מ"ה],
(ה) לעיל מג. ודף קכא,
(ו) חולין קכב, (ז) חולין קכב:
ותוספתא חולין פ"ח,
(ח) דעדיות פ"א, (ט) [לקמן
קכב:], (י) [ע"ב, (כ) [חולין
קכב:]

תורה אור השלם

1 אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם לָכֶם בְּכָל
הַשָּׁרֹץ כֹּל הַנִּגַּע בָּהֶם
בְּמָתָם יִטָּמָא עַד הָעָרֵב:
וַיִּקְרָא יְיָ לֵאמֹר

הגהות הב"ח

(א) גבו' ועל עקרב של
שיוך. י"ב ו"ע מגמ'
ועברתו פ' ח' שמועך
ל' אל כלל מלחמ' חסור' לעיל
קד' ג' ד"ה בר מהי' חל' דכאן
הי' הטעם שמוס' סמך ה'
ממח' מלחמ' דלון קרן
לגופיה' א"כ בזה הי' חילוק
בין שני' לעקרב ודו"ק והוא
האחלמ' גמור ח"ל: (ב) ש"ס
החובל בנפ': (ג) רש"י
ד"ה והסובל וכו' ודייב
שמוס': (ד) תוס' ד"ה ע"כ
ויו' אלל נ"ה לת' דלמינהו
הספיק:

לעזי רעס"י

קרייטור"א. מוגלה, נחל
מוגלתי.

מוסף רש"י

[illegible]

חדרין עלך האורג

שמונה שרצים יש להן
עורות. ואין מטמאין
בנשקן (חולין קכב.). לרבות
שעורותיהן כבשרן. לרבות
עורות שרצים הרמין שהיו
כנשר (שם).

רבינו חננאל

בכנסה ציפור תחת כנפיו
וישוב ומשמרה עד
שתחשך. ומתני' ובא השני
וישב בצידו אע"פ שעמד
הראשון והלך לו השני מותר
ומותר, ואלו הן כו'.
פרק ארבעה עשר שמונה
שלא לה
לצורך בין שלא לצורך, וש